Utbildningsinspektion i Österledskolan grundskola årskurs 7–9

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Österledskolan

Skolverket sände den 22 december 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Österledskolan har bestått av undervisningsrådet Catarina Fredriksson och experten Eva Håkansson. Besök i Österledskolan genomfördes den 11 mars 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Österledskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

Inspektionen inleddes med ett förberedande samtal med rektorerna i östra skolområdet.

I Österledskolan genomfördes formella intervjuer med lärare, rektor, ett urval av eleverna i årskurs 9 samt deras föräldrar. Lektioner i årskurs 9 besöktes. Observationer och spontana samtal med elever och personal under inspektionsbesöket utgör också underlag för bedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Österledskolan	Antal elever
Grundskola	395

Utbildningen vid skolan omfattar årskurs 7-9.

Skolan är belägen i östra delen av Karlskoga. Grundskolorna i Karlskoga kommun är uppdelade i geografiska områden. Österledskolan tillhör östra området tillsammans med ytterligare tre skolor - Bråtenskolan, Granbergsdalsskolan och Sandviksskolan.

Eleverna bor i villor och flerfamiljshus i området. Cirka 7 procent av eleverna har utländsk bakgrund. Eleverna som är fördelade på 18 klasser kommer främst från de övriga skolorna i östra området.

Skolan är uppdelad i tre arbetslag under ledning av lagledare, som ingår i skolans ledningsgrupp.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Eleverna har resultatkort som beskriver både arbetsinsats och studieresultat. Resultatkortet följer eleverna under tre år och är uppdelat på de olika ämnena och per termin. Elevernas prestationer bedöms i en tiogradig skala. Enligt de rapporter lärarna i Österledskolan fått från Bergslagskolan, en av två gymnasieskolor i Karlskoga, har eleverna goda kunskaper i matematik. År 2004 är det dock 13,8 procent av flickorna och 6,2 procent av pojkarna som inte nått målen i ämnet.

I skolans kvalitetsredovisning redovisas bl.a andel elever som uppnått målen i alla ämnen och andelen behöriga till nationella program i gymnasieskolan. Några sammanställningar av elevresultat över tid eller fördelade på ämnen görs dock inte. Sådan statistik finns dock tillgänglig i nationella sammanställningar.

Andelen elever som nått målen i alla ämnen 2004 är 71,5 procent på Österledsskolan och 75,9 procent i riket. Andelen elever behöriga till nationellt program i gymnasieskolan har sjunkit till 87,8 procent från 93,9 procent 2003 vilket är lägre än riksgenomsnittet (89,6 procent).

Av den nationella statistiken framgår bl.a att andelen elever som inte nått målen i de naturorienterade ämnena är betydligt över riksgenomsnittet men att utvecklingen ser olika ut för flickor respektive pojkar.

Ämne	2002		2003		2004	
	flickor	pojkar	flickor	Pojkar	flickor	pojkar
Biologi	8,7	22,4	3,0	9,5	10,3	15,4
Fysik	26,1	22,4	7,5	14,3	24,1	13,8
Kemi	26,1	28,4	9,0	11,1	20,7	18,5

Tabell: Andel elever som inte nått målen i de naturorienterande ämnena.

Vid en jämförelse av flickors och pojkars betyg 2004 visar det sig att det är betydligt flera flickor än pojkar som inte når målen i ämnena idrott och hälsa, matematik, musik och fysik. Det omvända förhållandet råder i ämnena biologi, religion och moderna språk.

Skolan har som prioriterat område att öka elevernas måluppfyllelse och i kvalitetsredovisningen finns förslag på åtgärder för att fler elever skall nå målen. I detta arbete behöver skolan även uppmärksamma de stora skillnaderna mellan pojkars och flickors resultat.

I Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala Sambandsanalyser (SALSA) jämförs skolans resultat, uttryckta i betyg med ett modellberäknat värde. Detta räknas fram med hjälp av vissa bakgrundsfaktorer som utifrån forskning visat sig vara betydelsefulla, t.ex. andel elever med utländsk bakgrund, kön och föräldrarnas utbildningsnivå. Under åren 1998-2004 är resultaten i Österledskolan lägre än det modellberäknade värdet samtliga år förutom år 2003.

För de elever som tidigare studerat i den särskilda undervisningsgruppen ”Ampe” har personalen gjort uppföljning av deras fortsatta skolgång. Fler elever går vidare till studier i gymnasiets nationella program än till det individuella programmet. De elever som studerat färdigt vid gymnasiet är i hög grad ute i arbetslivet.

Enligt rektorn och elever varierar elevinflytandet beroende på vilken lärare eleverna har. Eleverna uppger dock att det vanligaste är att lärarna bestämmer. Även personalen uppger att elevernas inflytande är begränsat och att eleverna har störst möjlighet till inflytande på lektionerna i idrott och hälsa. Enligt rektorn förs inga aktiva diskussioner om elevinflytandet då det finns andra prioriterade områden.

Eleverna säger att kränkande behandling förekommer ibland och att språkbruket på skolan inte är bra. Antimobbningsgruppen har under läsåret 2004/05 arbetet med 15 fall där kränkningar förekommit. Det har handlat om verbala tråkningar men även fysiska kränkningar och hot. I nio av fallen bedömer man att resultatet blivit gott men de övriga jobbar man vidare med.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans resultat är godtagbart men bör förbättras inom samtliga ovan beskrivna områden.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Formaliserat elevinflytande ges i elev-, klass- och matråd. Klassråden äger rum en gång i veckan, men fungerar enligt eleverna främst som informationsmöten. Elevrådet har möten en gång per månad och i elevrådet deltar även rektorn. Elevrådet har bl.a. beslutat om vissa ordningsregler, t.ex. att eleverna får en prick om de kommer för sent till en lektion och vid tre prickar får eleven kvarsittning 40 minuter.

För att förebygga kränkande behandling har skolan kamratstödjare. Dessa väljs av lärarna. Kamratstödjarna undertecknar en överenskommelse där de bl.a. förbinder sig att inte utsätta någon för kränkande behandling och att de anmäler till antimobbningsgruppen om någon blir utsatt för kränkande behandling. Enligt eleverna fungerar systemet med kamratstödjare inte bra då de inte vet vem som är kamratstödjare.

Enligt eleverna förs inga diskussioner om värdegrund i klasserna. En antimobbningsgrupp finns som består av fyra lärare och en fritidsledare. Språkbruket bland eleverna i skolan har diskuterats på storsamlingar, temadag och klassråden. Enligt personalen bedrivs inget aktivt värdegrundsarbete i skolan, delvis på grund av att de anser att eleverna har med sig mycket från tidigare årskurser.

Österledskolan har, tillsammans med övriga skolor i östra området en gemensam handlingsplan mot kränkande behandling ”Östra området; handlingsplan, riktlinjer, vänskapsövningar mot mobbning”. Eventuell kränkande behandling mellan elever och arbetstagare omfattas inte av denna handlingsplan. Handlingsprogrammet omfattar endast mobbning och inte andra typer av kränkande behandling. Föräldrarna till elever som blivit utsatta för kränkningar kontaktas omedelbart då något hänt. Däremot kontaktas inte alltid föräldrar till elever som utsatt andra för kränkningar. Skolan väntar ibland till utvecklingssamtalen med att informera föräldrarna. Föräldrarna är informerade om att så kan ske

och de har godkänt detta förfaringssätt då de skrivit på ett dokument om antimobbningsteamets arbete. Inspektörerna påpekar att även om en sådan överenskommelse görs kvarstår skolans skyldighet att omgående kontakta föräldrarna.

Föräldrarna informeras genom utvecklingssamtal, rektorsbrev som skickas till hemmen regelbundet, föräldramöten och besöksveckor som anordnas. Eleverna har även resultatkort som föräldrarna tar del av.

Enligt rektorn är arbetsmiljön ett område som är prioriterat att arbeta med. Alla intervjuade ansåg att skolans lokaler är i stort behov av städning och klotterborttagning. Inspektörerna instämmer i detta.

Arbetet med främjande av hälsosamma livsstilar sker bl.a. genom friluftsdagar, att frukost erbjuds i skolan och att det finns ett matråd. På matrådet har bl.a. beslut fattats att godis inte skall säljas i skolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete med arbetsmiljö och delaktighet är godtagbart. Skolans arbete med att öka elevernas inflytande och arbetet för att förebygga kränkande behandling behöver förbättras. Handlingsprogrammet mot kränkande behandling bör utvecklas så att det även omfattar de fall då kränkande behandling sker mellan arbetstagare och elev och beaktar olika typer av kränkande behandling. Det är inte godtagbart att Österledskolan inte omedelbart kontaktar föräldrar till elever som misstänks ha utsatt andra elever för kränkningar.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Eleverna uppger att de blivit informerade om målen och betygskriterierna i främst engelska och svenska. Enligt personalen informeras eleverna regelbundet om målen och får betygskriterier i vissa ämnen.

Österledskolan har ett utbyte med skolor i Tyskland och Frankrike. Detta innebär bl.a. att elever som läser tyska erbjuds att resa till Tyskland.

Österledskolan har ett elevvårdsteam bestående av rektorn, skolsköterskorna, kuratorn, specialpedagogerna och speciallärarna.

Enligt elevhälsopersonalen och rektorn erhåller inte alla elever i behov av särskilt stöd det. Prioriteringarna av vem som skall få särskilt stöd görs i arbetslagen som träffas en gång per vecka för att diskutera elevvård. Även eleverna uppfattat att det är svårt att få särskilt stöd och att svenska, engelska och matematik är de ämnen som skolan prioriterar. Enligt rektorn är stödets organisering ett prioriterat förbättringsområde i Österledskolan. Vidare menar hon att handledning till övrig lärarpersonal av specialpedagogen bör utvecklas.

Åtgärdsprogram upprättas av specialpedagog och resurslärare tillsammans med berörd elev och dennes föräldrar. De innehåller aktuell situation, kritiska moment, långsiktiga och kortsiktiga mål, åtgärder och utvärderingsansvarig samt tid för utvärdering. Åtgärdsprogram upprättas främst i svenska, engelska och matematik men ett arbetslag har påbörjat arbetet att upprätta åtgärdsprogram även i andra ämnen. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att åtgärdsprogram skall upprättas i alla ämnen elever har behov av särskilt stöd i. Av skolans betygsstatistik framkommer att en stor andel elever inte når målen i flera ämnen.

Skolan skriver ibland även åtgärdsprogram om en elev har olovlig frånvaro. Österledskolan har ett program kallat ”handlingsprogram mot skolk”, av vilket det framgår att klassföreståndaren meddelar hemmet vid det första tillfället eleven är olovligt frånvarande. Vid upprepat ”skolk” anmäler klassföreståndaren till elevvårdskonferens och då utarbetas ett åtgärdsprogram. Detta följs sedan upp vid en ny elevvårdskonferens.

Den särskilda undervisningsgruppen ”Ampegruppen” är främst till för elever med sociala svårigheter. I denna grupp undervisar två lärare och en fritidspedagog. Cirka 13 elever får i stort sett all sin undervisning i gruppen.

Lärarna i Österledsskolan genomgår, liksom övriga lärare i Karlskogas skolor, en utbildning för arbetet med elever i behov av särskilt stöd.

I Österledskolan erbjuds berättigade elever modersmålsundervisning. Enligt rektorn ges inte studiehandledning på modersmål i skolan. Inspektörerna vill uppmärksamma på att studiehandledning på modersmål är en stödåtgärd som skall ges till elever som är i behov av detta. Det är rektorn som skall fatta beslut om sådant stöd.

Skolan har fört diskussioner om jämställdhet och om pojkars och flickors lika rättigheter. Skolan skall även ha en temadag om detta.

Sammanfattningsvis bedöms skolans pedagogiska verksamhet vara av god kvalitet men mot bakgrund av elevernas resultat måste skolan ändå arbeta för att förbättra sin verksamhet. Det är inte godtagbart att stöd inte ges åt alla elever i behov av detta eller att åtgärdsprogram med få undantag endast utarbetas i svenska, engelska och matematik. Det är heller inte godtagbart att studiehandledning på modersmålet inte anordnas för elever i behov av detta.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Skolans rektor har innehaft tjänsten sedan vårterminens början 2005. Vid intervjuer med elever och personal framkom att rektorn är uppskattad. I Österledskolan har det förekommit rektorsbyten vid flera tillfällen. Enligt inspektörerna har detta påverkat skolans styrning och ledning men inspektörerna bedömer att det finns förutsättningar till en bra styrning och ledning med nuvarande rektor.

Enligt personalen saknas ett aktivt kvalitetsarbete för skolans arbete som helhet. Särskilt viktigt är att diskutera kvalitetsfrågor utifrån att en stor andel elever inte når målen.

En kvalitetsredovisning, ”Kvalitetsgranskning 2003 – Österledskolan, Karlskoga” behandlar elevernas kunskaper och är uppdelad i beskrivning av betyg och betygsutveckling i Österledskolan och Karlskoga samt reflektion och åtgärder. Personalen uppger att de inte varit delaktiga i något kvalitetsarbete.

Skolan har gjort ett systematiskt arbetsmiljöarbete med riskbedömning och handlingsplan av vilken det framkommer vilka konsekvenserna kan bli om olika risker tas, som t.ex. att speciallärarnas tid minskar.

Personalen och rektorn i Österledskolan har utarbetat en lokal skolutvecklingsplan som bl.a. behandlar elevinflytande, arbetssätt och arbetsformer, kompe-

tensutveckling och föräldrasamverkan. Planen är uppdelad i aktuell situation och vart skolan vill komma.

Pedagogiska diskussioner äger rum dels när arbetslagen träffas en gång per vecka för möten i arbetslagen, dels vid ämneskonferenser som äger rum tre gånger per månad. Rektorn träffar lagledarna för arbetslagen en gång i veckan. Ett syfte med det är att undvika att arbetslagen arbetar olika och att det blir ”tre skolor i en”.

En gång per månad träffar rektorn de övriga rektorerna för skolor med årskurs 7-9 i Karlskoga och även rektorerna för skolor från förskoleklass till årskurs 9 träffas regelbundet ett par gånger per månad. Vidare träffas rektorerna i östra området regelbundet.

Beslut om särskild undervisningsgrupp saknas för alla utom en av de elever som ges undervisning i den s.k. ”Ampegruppen”.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att områdets styrning och ledning fungerar bra. Kvalitetsarbetet bör förbättras. Det är inte godtagbart att beslut om särskild undervisningsgrupp saknas.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Svenska som andraspråk anordnas för eleverna i Österledskolan. Tyska, franska och engelska/svenska erbjuds som språkval. Spanska erbjuds inom ramen för elevens val.

Elevens val är schemalagt 120 minuter per vecka. Hur detta är upplagt varierar beroende på arbetslag. Enligt rektorn får eleverna välja ”under strikta ramar”. I ett arbetslag kunde eleven välja om den ville måla, fotografera eller skriva inom ett pågående projekt om värdegrund. I ett annat arbetslag var temat ”naturen”. Eleverna upplever inte att de har möjlighet att bestämma vad de skall arbeta med på elevens val. Enligt personalen sker elevens val klassvis i projektform eller att eleverna väljer att gå till olika rum där det bedrivs undervisning i matematik, samhällsorienterade ämnen m.m. Ibland har även skolan en hel dag då eleverna får välja vad de skall arbeta med första och sista timmen. Syftet med dagarna är att utöka det ämnesövergripande arbetet för eleverna och de arbetar främst med natur- och samhällsorienterade ämnen, matematik, svenska och engelska. Det händer även att eleverna har slöjd. Enligt författningarna skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen. Det är eleven själv som skall göra valet i vilka ämnen han eller hon vill fördjupa och bredda sina kunskaper.

Skolan har utarbetat en informationsbroschyr om bl.a. elevhälsan, betyg, skolhälsovården, val till gymnasieskolan m.m. Denna broschyr delas ut till eleverna. Det finns även en blankett angående modersmålsundervisning där vårdnadshavaren får information om modersmålsundervisningen och får fylla i intresse av detta.

Inför övergången från årskurs 9 till gymnasiet kommer olika gymnasieskolor till Österledskolan och informerar. Eleverna besöker också olika gymnasieskolor. Eleverna får även information från studie- och yrkesvägledaren.

Tillgång till skolsköterska och kurator finns. I Österledskolan finns två skolsköterskor, en som även arbetar i Granbergsdalsskolan och Bråtenskolan och är ansvarig för eleverna som gått på dessa skolor och en som även arbetar i Sandviksskolan och som har ansvaret för eleverna från denna skola. Skolsköterskorna genomför hälsosamtal och har föreläst om kost och fysisk aktivitet på temadagar om hälsa. En av skolsköterskorna deltar i matrådet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning är bra. Elevens val bör dock förbättras så att eleverna ges möjlighet att själva välja inom vilka ämnen de vill fördjupa och bredda sina kunskaper.

6. Resurser

Rektorn uppgav att skolan inte har några större problem att rekrytera personal med en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva, förutom i ämnet bild. Vid inspektionstillfället hade all personal förutom lärare i bild, textilslöjd och tyska adekvat utbildning. Kompetensutveckling för personalen och en kompetensutvecklingsplan för 2005 finns. Lagledarna beslutar tillsammans med rektorn vilken kompetensutveckling lärarna skall få.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången på resurser är god. Skolan behöver göra ytterligare ansträngningar för att all personal skall ha adekvat utbildning.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten övergripande är av godtagbar kvalitet. Skolan behöver vidta åtgärder för att öka elevernas måluppfyllelse av såväl läroplans- som kursplanemål. Elevernas inflytande och delaktighet i undervisningen behöver förbättras. En del i detta är att utforma elevens val så att eleverna ges möjlighet att välja områden för fördjupning och breddning. Skolans arbete för att förebygga kränkande behandling bör förbättras. Handlingsprogrammet mot kränkande behandling behöver kompletteras så att det beaktar olika typer av kränkande behandling samt omfattar kränkande behandling mellan arbetstagare och elev. Ett viktigt instrument för förbättringsarbetet i skolan är kvalitetsarbetet och kvalitetsredovisningen så även inom detta område behöver arbete utvecklas.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Föräldrar informeras inte omgående då deras barn misstänks ha utsatt andra elever för kränkningar. (Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. avsnitt 2.4 och 2.8).
- Studiehandledning på modersmål anordnas inte för elever som bedöms vara i behov av det (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Alla elever i behov av stöd erhåller inte det (4 kap. 1 § skollagen och 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

- Åtgärdsprogram upprättas inte för alla elever i behov av stöd eller i alla ämnen (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Beslut om särskild undervisningsgrupp saknas (5 kap. 5 § grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2004-10-21	Linköping

Catarina Fredriksson

Eva Håkansson